

Κείμενο 1

«Μαμά, μην κριντζάρεις» – Τι ελληνικά μιλάνε οι νέοι σήμερα;

Το παρακάτω άρθρο (διασκευασμένο) του Λουκά Βελιδάκη δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο της Καθημερινής στις 5-10-2022.

«Έχει πολύ μουντ γκανγκ»: Αυτή τη φράση χρησιμοποίησε μία 14χρονη μαθήτρια συνομιλώντας με την μητέρα της, που έμεινε να την κοιτάει με ανοιχτό το στόμα, καθώς δεν είχε καταλάβει τίποτα. Η μαθήτρια εννοούσε πως... «έχει πολύ ωραίο παρεάκι». Κάθε γενιά επικοινωνεί με έναν γλωσσικό κώδικα, που μοιάζει ξένος με ό,τι γνώριζαν οι προηγούμενες. Στη γλώσσα των σημερινών νέων υπάρχουν πολλές νέες λέξεις, σε μεγάλο βαθμό επηρεασμένες από την τριβή με το διαδίκτυο, ιδιαίτερα με τα social media, τις μουσικές και τηλεοπτικές τους προσλαμβάνουσες.

Κινδυνεύει η ελληνική γλώσσα από αυτή την εξέλιξη;

«Δεν είναι σημερινό φαινόμενο, συνέβαινε πάντοτε. Οι νέοι από τα 12 έως 18, ίσως και παραπάνω, ανέπτυσαν έναν γλωσσικό κώδικα δικό τους, με τον οποίο επικοινωνούσαν μεταξύ τους και διαμορφωνόταν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις δραστηριότητές τους», λέει στην «Κ» ο Γιώργος Ξυδόπουλος, καθηγητής Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Ο ίδιος εντοπίζει τη διαφορά ανάμεσα στις προηγούμενες γενιές με την τωρινή «στην ταχύτητα με την οποία έρχονται όλα αυτά τα στοιχεία», πώς διαδίδονται δηλαδή στον κόσμο. «Τα παιδιά έχουν έναν διαφορετικό τρόπο επικοινωνίας μεταξύ τους μέσω του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, που διευκολύνει τη διάδοση καινούργιων λέξεων και συνηθειών, που επηρεάζουν το λεξιλόγιό τους – οι μουσικές, όπως και το gaming.», τονίζει.

Πώς αντιδρούν ωστόσο οι γονείς στο άκουσμα όλων αυτών των λέξεων;

Ρωτήσαμε την Αθηνά Σοκόλη, επικεφαλής του ομώνυμου εκδοτικού Οίκου, που είναι μητέρα δύο παιδιών στην εφηβεία. Σημειώνει ότι τα παιδιά της έχουν δύο διαφορετικούς τρόπους να γράφουν στα greeklish την ίδια ακριβώς έκφραση. «Η κόρη μου, μεγαλύτερη σε ηλικία, διατηρεί μια πιο πιστή ορθογραφική μεταγραφή των ελληνικών στο λατινικό αλφάβητο. Ο γιος μου, την πιο ακουστική, απλοποιημένη, οδό», λέει και προσθέτει ότι και οι δύο χρησιμοποιούν τον επικοινωνιακό αυτόν κώδικα χάριν ευκολίας, ταχύτητας, και επειδή είναι της μόδας.

Της μόδας είναι επίσης να ομιλούν τη «γλώσσα» της γενιάς τους, τη δική τους «κοινωνιόλεκτο», καθώς αυτή τους κάνει να νιώθουν cool, γιατί τους εξασφαλίζει την αποδοχή τους από την ομήλικη, στενή και ευρύτερη, κοινότητα. «Τα παιδιά έχουν έναν κρυπτικό τρόπο επικοινωνίας, που δύσκολα μπορούμε να αντιληφθούμε. Προσπαθούν να επικοινωνούν χωρίς οι άλλοι να καταλαβαίνουν τι λένε, άρα πολλές λέξεις μας είναι άγνωστες. Η χρήση της γλώσσας από τους νέους βοηθά τη γλώσσα να ανανεώνεται, είναι ένας μηχανισμός ανανέωσης», τονίζει ο κ. Ξυδόπουλος.

Η επίδραση της επικαιρότητας και ο ρόλος των social media

«Οι υπολογιστές, το Διαδίκτυο, τα αγγλικά -με την ιδιότητά τους ως βασικής γλώσσας για την άντληση λέξεων- έχουν μπει για τα καλά στη ζωή όλων, και αυτό δεν αλλάζει. Αυτό όμως που μπορεί να αλλάξει είναι τα ερεθίσματα που προσφέρουμε σε ένα παιδί ώστε να το φέρουμε σε ουσιαστική επαφή με την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό: μέσα από την ανάγνωση ενός βιβλίου, με την επίσκεψη σε ένα μουσείο, σε ένα θέατρο, μέσα από ένα ταξίδι, αφιερώνοντάς του εν γένει ποιοτικό χρόνο».

Κείμενο 2

Το αγοροκόριτσο

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το διήγημα «Το αγοροκόριτσο» του Γιάννη Σφακιανάκη (1903-1987), από το βιβλίο του «Η χώρα με τους ανέμους», εκδ. Βάκων, Αθήνα: 1970, σ.σ.175-180.

[...] Η αδερφή της είτανε τέσσερα χρόνια πιο μεγάλη, αλλά στο μπόι η Βάνγκα την περνούσε, όπως την περνούσε και στο άλμα, στο τρέξιμο και στη φαντασία. Της πήγαινε όμορφα, τώρα που μεγάλωσε, αυτό το σπασμένο δόντι.

«Είσαι η πιο όμορφη και η πιο αγαπητή στους γονείς σου», της έλεγα. Και χαμογελούσε κολακευμένη.

Ήξερα πως την είχανε μορφώσει με μουσική, ζωγραφική και ξένες γλώσσες, ενώ την αδερφή της την είχανε για παντριά. Ήξερα ακόμη πως έσπασε το δόντι της τρέχοντας φόρα με το ποδήλατο σ' έναν κατήφορο του βουνού.

Η μεγάλη ήταν ένας πράος χαρακτήρας, σοβαρή και ταχτική. Όταν την περιγράφει η Βάνγκα ζωγραφίζεται πάντα ένας φωτεινός κύκλος στα χείλια της, ενώ όλα τ' άλλα χαρακτηριστικά της μένουν όμορφα και σκιερά. Δεν μπόρεσα να καταλάβω ποτέ τον λόγο αυτής της αλλοίωσης.

«Λέω πάντα τη σκέψη μου κι αυτό το πληρώνω ακριβά. Δεν πρέπει να είσαι τόσο τολμηρός, τόσο ειλικρινής, τόσο θρασύς. Εγώ φτάνω στο θράσος και δεν είναι καλό!».

Είτανε αλήθεια τολμηρή κι έτρωγε γι' αυτό τιμωρίες.

«Κάποτε μεσ' στην τάξη, λέει, κάναμε πόλεμο με το σπόγγο. Τον ξέρεις αυτό τον πόλεμο, τον έχεις δοκιμάσει. Μπήκε μέσα ο καθηγητής, όλες σώπαιναν, έκαναν τις αγίες. Ρώτησε ποια έκανε πόλεμο. Καμιά δεν είχε το θάρρος να ομολογήσει. Εγώ σηκώνομαι πάνω και λέω: Εγώ! Καμιά δε με υποστήριξε. Με αποβάλανε. Σκέφτηκα τότε για πρώτη φορά πως στη ζωή πρέπει να λες ψέματα. Τι ωφελεί η αλήθεια; Ο πατέρας μου έλεγε: «Να λες πάντα την αλήθεια και ό,τι θέλει ας γίνει».

Ο πατέρας της είτανε βοηθός σ' ένα διάσημο γυναικολόγο. Η κλινική ήταν απ' αυτές που «χαρακτηρίζονται εξαιρετικής κατηγορίας». Οι λεχώνες πλήρωναν ακριβά. Κι όμως τους έδιναν τροφή κακής ποιότητας και υποχρέωναν τους γιατρούς να υπογράφουν πως τα τρόφιμα ήταν καλά. Αυτός αρνήθηκε να υπογράψει και τον έδιωξαν. Έχει τον ίδιο ανήσυχο και τολμηρό χαρακτήρα με τη μικρή κόρη του. [...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις πληροφορίες του Κειμένου 1 να παρουσιάσεις σε 60 περίπου λέξεις τους λόγους για τους οποίους διαφοροποιείται ο τρόπος επικοινωνίας και η γλώσσα των νέων .

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να σχολιάσεις την αποτελεσματικότητα του προλόγου του Κειμένου 1 ως προς την απόδοση του θέματος και τη διεγερση του ενδιαφέροντος του δέκτη.

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1. (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι ορθή):

1. Στη φράση «τις μουσικές και τηλεοπτικές τους προσλαμβάνουσες» (2^η παράγραφος) η λέξη «προσλαμβάνουσες» μπορεί να αντικατασταθεί, ώστε να μην αλλάξει το νόημα με τη λέξη:

- α. ερεθίσματα
- β. λήψεις
- γ. προτιμήσεις
- δ. γούστα

2. Στην περίοδο λόγου «Τα παιδιά έχουν έναν κρυπτικό τρόπο επικοινωνίας, που δύσκολα μπορούμε να αντιληφθούμε.» (5^η παράγραφος) η χρήση του α' πληθυντικού ρηματικού προσώπου :

- α. δείχνει την υποκειμενικότητα του ζητήματος
- β. αφυπνίζει τον αναγνώστη
- γ. κάνει τον αναγνώστη κοινωνό του ζητήματος
- δ. αποστασιοποιεί τον αρθρογράφο από το ζήτημα

3. Στο απόσπασμα «Της μόδας είναι επίσης να ομιλούν τη «γλώσσα» της γενιάς τους, τη δική τους «κοινωνιόλεκτο»,» (5^η παράγραφος) η λέξη «κοινωνιόλεκτος» βρίσκεται μέσα σε εισαγωγικά γιατί:

- α. χρησιμοποιείται μεταφορικά
- β. πρόκειται για αυτούσια μεταφορά λόγων κάποιου
- γ. συνιστά ειδικό λεξιλόγιο

δ. χρησιμοποιείται ειρωνικά

4. Στην περίοδο λόγου «μέσα από την ανάγνωση ενός βιβλίου, με την επίσκεψη σε ένα μουσείο, σε ένα θέατρο, μέσα από ένα ταξίδι, αφιερώνοντάς του εν γένει ποιοτικό χρόνο.» (τελευταία παράγραφος), με το ασύνδετο σχήμα ο συγγραφέας θέλει να:

α. φορτίσει τον αναγνώστη σχετικά με τη γλώσσα των νέων

β. τονίσει την αναγκαιότητα υλοποίησης των προτεινόμενων δράσεων

γ. επιβεβαιώσει με παραδείγματα τη γλωσσική κρίση

δ. προβληματίσει τον αναγνώστη για την εύρεση τρόπων άμυνας στη γλωσσική υποβάθμιση

5. Στην περίοδο λόγου «Οι υπολογιστές, το Διαδίκτυο, τα αγγλικά - με την ιδιότητά τους ως βασικής γλώσσας για την άντληση λέξεων - έχουν μπει για τα καλά στη ζωή όλων,» (τελευταία παράγραφος), οι πληροφορίες που περιέχονται ανάμεσα στις παύλες :

α. επεξηγούν τους όρους που προηγούνται

β. συνιστούν σχόλιο του συγγραφέα

γ. αποτελούν απαραίτητο συμπλήρωμα

δ. είναι περιττές

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Πώς επιβεβαιώνεται στο Κείμενο 2 ο ανήσυχος και τολμηρός χαρακτήρας του πατέρα και της μικρής κόρης; Συμφωνείς με αυτούς τους χαρακτηρισμούς που τους αποδίδονται; Να απαντήσεις τεκμηριωμένα σε 150 περίπου λέξεις .

Μονάδες 15